

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

**Ekologické daně jako nástroj environmentální
politiky státu**

**The environmental taxes as an instrument of state
environmental policy**

Aneta Šalounová

Plzeň 2013

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Ekologické daně jako nástroj environmentální politiky státu“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

V Plzni dne

.....

podpis autora

Poděkování

Mé poděkování patří vedoucímu mé bakalářské práce panu Ing. Zdeňku Hruškovi za vedení a odbornou pomoc, kterou ochotně poskytl během zpracovávání této práce.

Obsah

Úvod.....	7
1. Vymezení klíčových pojmů	9
1.1. Obecná definice daní	9
1.2. Ekologie a negativní externality	9
1.3. Environmentální politika	11
1.4. Evropská Unie	12
1.5. Kjótský protokol	13
1.6. Směrnice č. 2003/96/ES	14
2. Ekologické daně v České republice	16
2.1. Věcné a procesní náležitosti ekologických daní v České republice	16
2.2. Správce daně.....	17
2.3. Zdaňovací období a registrace	17
2.4. Výpočet výše daně.....	18
3. Ekologická daňová reforma v České republice.....	19
3.1. Cíle ekologické daňové reformy.....	19
3.2. Plán ekologické daňové reformy	20
1. Etapa EDR.....	21
2. Etapa EDR.....	22

3. Etapa EDR.....	23
3.3. Průběh ekologické daňové reformy	23
3.4. Uhlíková daň.....	24
4. Ekologické daně v Evropské unii.....	27
4.1. Ekologické daně ve Finsku, Švédsku, Norsku a Dánsku	27
4.2. Ekologické daně ve Velké Británii, Maďarsku a Estonsku.....	29
5. Dotazníkové šetření.....	31
6. Predikce budoucího vývoje ekologických daní v České republice	39
Závěr.....	44
Seznam tabulek	46
Seznam obrázků	47
Seznam použitých zkratk.....	48
Seznam zdrojů.....	49

Úvod

Přírodní zdroje na Zemi jsou omezené a lidé jich využívají pro své přežití. Problém pro společnost je právě v omezenosti těchto přírodních zdrojů. Téměř veškerá činnost člověka působí na životní prostředí, většinou bohužel negativně. Bez státních zásahů by bylo téměř nemožné udržovat tyto zdroje. Pro podnikatelskou sféru není ekonomicky výhodné angažovat se na ochraně přírody, vyšších příjmů dosáhne při 100% orientaci na ekonomickou činnost. Toto počínání by ovšem vedlo k destrukci životního prostředí. Proto je nutné regulovat chování nejen podnikatelů, ale i domácností státní mocí. Chování podniků je možné z pozice státu ovlivňovat v pozitivním nebo negativním smyslu, za pozitivní motivaci jsou považovány např. subvence či dotace od státu. Na druhé straně negativní ovlivňování zahrnuje postihy, např. právě ekologické daně. Ekologické daně ovlivňují dále i chování domácností. V jejich případě znamená zavedení ekologických daní především zvýšení výdajů. Důvodem pro zvolení takového téma byla jeho jistá zajímavost a zároveň fakt, že se jedná o relativně novou problematiku v oblasti české legislativy.

Tato bakalářská práce je zaměřena na analýzu ekologických daní zejména v České republice, jejich vývoj, ekologickou daňovou reformu a predikcí jejich budoucího vývoje. Práce je rozdělena do šesti kapitol. V první kapitole budou představeny obecné definice týkající se zdanění a ekologie, a dále bude provedena stručná deskripce dokumentů Směrnice 2003/96/ES a Kjótského protokolu. V další kapitole se seznámíme se základními náležitostmi ekologických daní v ČR. Třetí část práce bude věnována analýze vývoje ekologického zdanění v české legislativě, tedy průběhu ekologické daňové reformy. Ve čtvrté kapitole bude provedena komparace environmentálního zdanění s cíleně vybranými státy Evropské unie. Předposlední kapitola se zabývá dotazníkovým šetřením zkoumajícím povědomí o ekologickém zdanění mezi podnikateli v České republice. Závěrečná kapitola se poté zabývá predikcí vývoje environmentálního zdanění v České republice, budou zde využity poznatky z předchozích kapitol.

Teoretická část se bude zabývat představením základních pojmů z oblasti ekologického zdanění, vymezením a popsáním jednotlivých druhů ekologických daní v České republice a analýzou jednotlivých etap ekologické daňové reformy v České republice.

Praktická část se bude zabývat predikcí budoucího vývoje ekologického zdanění v České republice a porovnáním ekologického zdanění v České republice a ve vybraných státech Evropské unie.

Cílem práce je charakterizovat ekologické daně a daňovou reformu České republiky, seznámit čtenáře se základními pojmy v této oblasti a provést predikci budoucího vývoje ekologického zdanění u nás. Dalším cílem je také provést komparaci ekologických daní v České republice a ostatních zemích Evropské unie.

1. Vymezení klíčových pojmů

1.1. Obecná definice daní

Daň je definována jako povinná, nenávratná, zákonem určená platba do veřejného rozpočtu. Je to platba zpravidla neúčelová a neekvivalentní. Daň se platí opakovaně v pravidelných intervalech, nebo nepravidelně, pouze za jistých okolností. [20]

„Daň je platební povinností, kterou stát stanoví zákonem, aby získal příjmy k úhradě celospolečenských potřeb, aniž by zdaňovaným subjektům poskytoval ekvivalentní protiplnění.“ [32, s.52]

Ekologická daň je poplatek, který platí podniky za určité druhy energetických produktů. V české legislativě jsou uvedeny 3 ekologické daně a to daň ze zemního plynu a některých dalších plynů, daň z pevných paliv a daň z elektřiny. Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (anglicky: The Organisation for Economic Co-operation and Development, dále jen OECD) definuje tento pojem jako povinné nenávratné platby vládním institucím uvalené na daňové základy považované za zvláště významné ve vztahu k životnímu prostředí. [29]

Problematika ekologických daní je **legislativně vymezena** v zákoně č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, potažmo v zákoně č. 185/2004 Sb., o celní správě České republiky, příloha č. 2 a č. 3.

1.2. Ekologie a negativní externalita

Ekologii jako první definoval německý filozof a biolog Ernst Haeckel v roce 1869 jako vědu o vztazích organismů mezi sebou a také o vztazích organismů k okolnímu světu.[30]

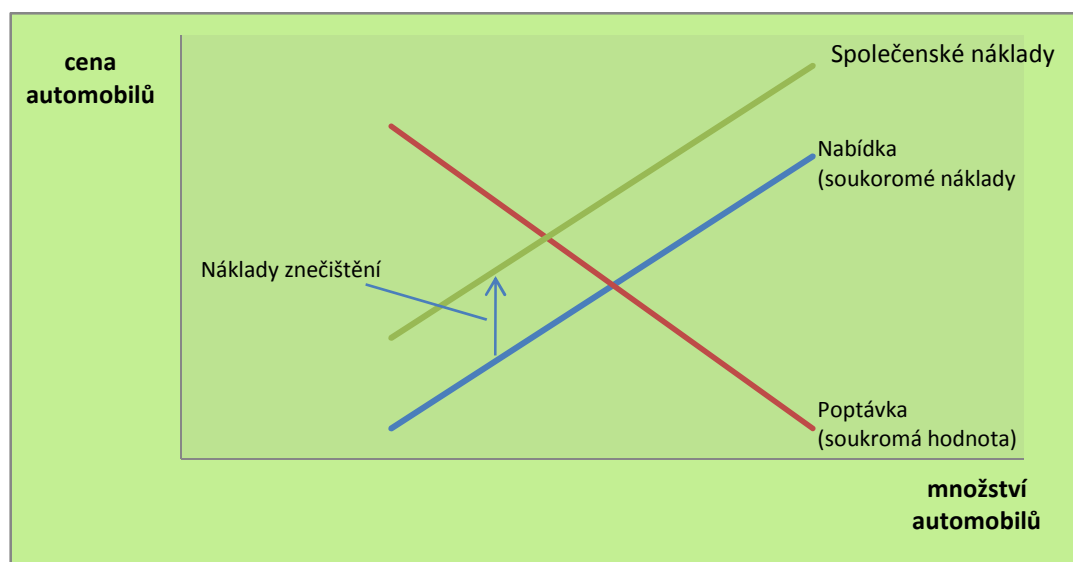
Důležitým pojmem vzhledem k ekologii a životnímu prostředí je pojem **externalita**. Jak uvádí Mankiw: *„Externalita je vliv činností jednoho člověka na blahobyt lidí neúčastnících se této činnosti.“ [22, s. 213]*

Jinými slovy se jedná o vedlejší následky činností, jež ovlivňují životy lidí, kteří nejsou nijak s těmito činnostmi spojeni. Externality rozlišujeme na dva typy – negativní a

pozitivní. **Pozitivní externalita** ovlivňuje nezúčastněné osoby v pozitivním smyslu, tedy přispívá k jejich životu. Takovou pozitivní externalitou může být například vnímání krásy historických budov lidmi procházejícími okolo, dosažené díky jejich opravě. Zamýšleným cílem opravy těchto budov je při tom udržení jejich provozuschopnosti. Z toho vyplývá, že majitelé těchto budov nemají z těchto oprav plný užitek a tak opravy často nerealizují.

Protipólem pozitivní externality je **externalita negativní**. Tato negativně působí na lidi nezúčastněné této aktivity, a tedy zúčastněné osoby nenesou veškeré náklady své činnosti. Nejznámějším příkladem negativní externality je znečišťování životního prostředí z výroby. Mějme jako příklad továrnu vyrábějící automobily. Továrna vypouští při své výrobě do ovzduší smog, který musí ostatní lidé dýchat. Negativní externalitou je tedy zhoršení zdraví lidí a zhoršení stavu životního prostředí například zvýšení skleníkových plynů přispívajících k oteplování Země. Obrázek č. 1 dokládá, že skutečné náklady výroby automobilů jsou vyšší, než udává výrobce. Skutečné tržní optimum je tedy vlivem společenských nákladů vyšší než rovnovážná cena vytvořená na trhu. [22]

Obrázek č. 1: Negativní externalita

Zdroj: vlastní zpracování dle [22]

S problematikou externalit souvisí i tzv. **internalizace**, což znamená zavádění energetických daní za účelem odstranění negativních externalit „zpoplatněním znečištění“.

Jinými slovy snížení financování ekologických škod ze státního rozpočtu ekologickými daněmi. [22]

Propojení daní a externalit se dá také vyjádřit tzv. **Pigouovskou daní**. Definicí „čisté pigouovské daně“ jsou slova teoretického pohledu na daně odstraňující negativní externality. Výše sazeb těchto daní by měla odpovídat míře mezní ztráty užítka, způsobené externalitou. Je zřejmé, že určit správně odpovídající sazbu této daně je prakticky nemožné, protože vyčíslit hodnotu externality dopředu není možné. Dalším problémem spojeným se zavedením tohoto typu daně je, že náklady na případné určení velikosti externality by byly příliš vysoké ve vztahu k daňovým výnosům. Příkladem mohou být případné „měřáky emisí“ na každém automobilu pro stanovení daně z emisí např. dle množství a obsahu částic ve vypouštěných plynech. [20]

1.3. Environmentální politika

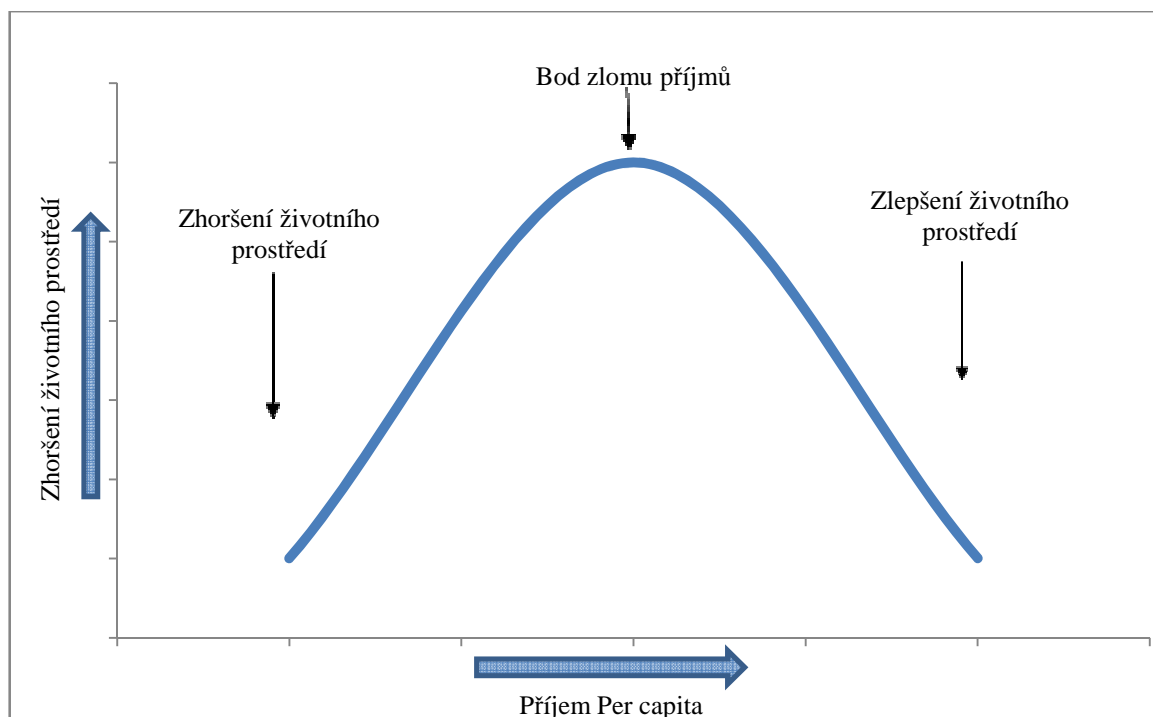
Obecná **environmentální politika** je definována jako koordinovaná činnost všech institucí a občanů, zaměřená na nastolení a udržení rovnováhy mezi činnostmi lidí a uspokojováním jejich potřeb v návaznosti na schopnost přírody trvale se obnovovat. Pro potřeby této práce je ovšem podstatnější tzv. rezortní environmentální politika. Jedná se o činnost exekutivy, jejímž cílem je prevence, snižování nebo odstraňování negativních účinků lidské činnosti na životní prostředí, ale také veřejné zdraví. Environmentální politika, nebo-li politika životního prostředí, nám dává návod na rozhodování a aktivity od mezinárodní po regionální úroveň. Díky těmto aktivitám má lidstvo dosáhnout dalšího zlepšení kvality životního prostředí.[24]

Hlavní cíl politiky životního prostředí představuje snahu zlepšit kvalitu života a zdraví lidí, ale také životního prostředí při respektování udržitelného rozvoje.[24]

Dle zákona č. 17/1992 Sb. o životním prostředí je udržitelný rozvoj, respektive trvale udržitelný rozvoj, definován jako „*takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.*“ [47]

Jedním z nástrojů environmentální ekonomie je **Environmentální Kuznětsova křivka**, která popisuje vztah mezi kvalitou životního prostředí a výší důchodu na obyvatele. Jedná se o obrácenou U-křivku, v jejímž počátku a tedy i v počáteční fázi ekonomického růstu se znečištění zvyšuje. Pokud je výše důchodu na hlavu nízká, většinou se to týká zemědělsky orientovaných zemí, je nízká i míra znečištění. S procesem industrializace toto znečištění stoupá a lidé upřednostňují ekonomický rozvoj před zájmem o čisté životní prostředí. V jistém bodě příjmů na hlavu dojde ovšem k obratu v trendu a kvalita životního prostředí poroste současně s růstem příjmů na hlavu a ekonomickým růstem. Teoretický náčrt Environmentální Kuznětsovy křivky můžeme vidět na Obrázku č. 2. [44]

Obrázek č. 2: Environmentální Kuznětsova křivka

Zdroj: vlastní zpracování, 2013, dle [44]

1.4. Evropská Unie

Evropská unie je společenství 27 evropských států. Základy Evropské unie (dále jen „EU“) byly položeny již roku 1958, kdy bylo založeno Evropské hospodářské společenství. Toto společenství bylo založeno především z důvodu hospodářské spolupráce původně 6 zemí: Belgie, Francie, Německo, Nizozemsko, Lucembursko a

Itálie. V roce 1993 došlo ke změně názvu na Evropská unie. V tomto roce bylo dále dokončeno budování jednotného trhu založeného na volném pohybu zboží, služeb, osob a kapitálu.[12]

V roce 1997 přistoupily k EU 3 státy: Finsko, Švédsko a Rakousko. K největšímu rozšíření došlo v roce 2004, kdy přistoupilo dalších 10 států především ze střední a východní Evropy, a to: Česká Republika, Estonsko, Litva, Lotyšsko, Polsko, Slovensko, Maďarsko, Slovinsko, Kypr a Malta. Poslední rozšíření proběhlo v roce 2007, kdy se připojilo Bulharsko a Rumunsko.[12]

Součástí EU je tzv. Eurozóna. Jedná se o měnovou unii některých členských států EU, které používají jednotnou měnu **Euro**. Tato unie vznikla 1. ledna 1999 a v současnosti ji tvoří 17 států EU.

V současné době není EU jen hospodářským společenstvím, ale také politickým. EU funguje jako právní stát. Členské země tedy rozhodují o činnostech Evropské unie dobrovolným podepsáním smluv. Tyto smlouvy stanovují cíle EU od rozvojové pomoci až po ochranu životního prostředí.

1.5. Kjótský protokol

Kjótský protokol je dokument, kterým se ratifikující státy zavázaly ke snížení emisí šesti skleníkových plynů (oxidu uhličitého - CO₂, methanu - CH₄, oxidu dusného - N₂O, částečně fluorovaných uhlovodíků - HFCs, zcela fluorovaných uhlovodíků - PFCs a fluoridu sírového - SF₆) v období let 2008-2012 o minimálně 5% oproti hodnotám roku 1990. Začátkem prosince 2012 bylo v katarském městě Dauhá na klimatické konferenci schváleno druhé období (2013-2020) plnění závazků vycházejících z Kjótského protokolu, kdy by měly smluvní strany snížit své emise o 18 % pod úroveň roku 1990. [43],[25]

Kjótský protokol byl přijat v japonském městě Kjóto dne 11. prosince 1997. Tento protokol ratifikovalo 37 průmyslových zemí, včetně zemí Evropské unie. Ve druhém období ale Rusko odmítlo plnit závazek snížení emisí o 18 % oproti emisím v roce 1990. Státy plnící podmínky „Kjótského protokolu II“, jak je také nazýváno druhé období, jsou ovšem producenty pouze asi 15 % celosvětových emisí CO₂. Země jako Čína nebo

Spojené státy americké, největší producenti skleníkových plynů na světě, se k ratifikaci nepřipojili v žádné z fází Kjótského protokolu.[17],[43]

Podkladem pro vznik Kjótského protokolu byla **Rámcová úmluva OSN o změně klimatu** (dále jen „Úmluva“). První jednání o této Úmluvě začalo již v roce 1979 na první Světové konferenci o klimatu (anglicky: World Climate Conference). Cílem Úmluvy je ochrana klimatického systému Země, konkrétně se jedná o stabilizaci koncentrací skleníkových plynů v atmosféře na úroveň, která by zabránila nebezpečné interferenci antropogenních vlivů klimatického systému, přičemž tohoto stavu má být dosaženo v takovém časovém období, aby bylo ekosystémům umožněno přizpůsobit se změně klimatu přirozenou cestou, ale taktéž aby nebyla narušena produkce potravin a byl zajištěn trvalý ekonomický rozvoj. [44],[25]

1.6.Směrnice č. 2003/96/ES

V říjnu 2003 přijala Evropská unie **Směrnici č. 2003/96/ES** (dále jen „Směrnice“), která stanovuje rámec pro zdanění energetických produktů a elektřiny. Tato směrnice nabyla účinnosti 1. ledna 2004. Podstatou Směrnice je rozšíření minimálních sazeb daně na energetické produkty, dříve omezené jen na minerální oleje, nyní včetně uhlí, zemního plynu a elektřiny. [37],[10]

Úkolem Směrnice by mělo být:

- snížení narušení hospodářské soutěže, způsobeného rozdílným zdaněním energetických produktů
- omezení narušení hospodářské soutěže mezi minerálními oleji a dalšími dosud nezdaněnými energetickými produkty
- snížení závislosti na dovozu energie
- umožnění státům nabídnout firmám daňové pobídky ke snížení emisí. [37]

Tato Směrnice byla přijata pro státy Evropské unie. Ovšem v květnu 2004 přistoupilo k EU dalších 10 států, pro které bylo také nutno přijmout jistá opatření v oblasti ekologického zdanění. Proto byla přijata Směrnice 2004/74/ES. Obsahem Směrnice 2004/74/ES by měla být možnost některých členských států uplatňovat u energetických

produktů dočasné osvobození od daně. Jako hlavní důvod zavedení Směrnice 2004/74/ES se zde uvádí možnost vzniku hospodářských a sociálních potíží zejména z důvodu relativně nízké úrovně dříve uplatňovaných spotřebních daní, pokračující transformaci ekonomiky a nízké úrovně důchodů. [35]

České republiky se týká především 2. odstavec článku 1, kde se píše, že do Směrnice 2003/96/ES byl vložen článek 18a. V tomto článku v odstavci 3 se uvádí: „*Česká republika může uplatňovat úplné nebo částečné osvobození od daně nebo snížené úrovně zdanění u elektřiny, pevných paliv a zemního plynu do 1. ledna 2008.*“ [35]

Další legislativou přijatou 29. dubna 2004 byla Směrnice 2004/75/ES, kterou se mění Směrnice 2003/96/ES. Tato směrnice je podstatná především pro Kyprskou republiku. [36]

2. Ekologické daně v České republice

Ekologické daně byly v legislativě České republiky zavedeny k 1. 1. 2008 a mají za úkol napravovat selhání trhu, tedy výše zmiňované negativní externality. Tyto daně bývají také nazývány daněmi nápravnými. [39]

2.1. Věcné a procesní náležitosti ekologických daní v České republice

Předmětem daně z pevných paliv je především černé uhlí, brikety, hnědé uhlí, koks, polokoks a jiné uhlovodíky, pokud jsou určeny k použití, nabízeny k prodeji nebo používány pro výrobu tepla. Daně z elektřiny uvádí jako předmět daně elektřinu uvedenou pod kódem nomenklatury 2716. Předmětem daně ze zemního plynu je plyn uvedený pod kódy nomenklatury 2711 11, 2711 21, 2711 29 a 2705 určený k použití, nabízený k prodeji nebo používaný zejména pro pohon motorů nebo výrobu tepla. [2] [48]

Plátcem daně ze všech druhů ekologických daní je dodavatel, který dodal předmět daně konečnému spotřebiteli. Plátcem daně je dále osoba, která použila nezdaněné palivo, elektřinu nebo plyn, anebo použila osvobozené palivo, elektřinu nebo plyn k jiným účelům, než na které se osvobození vztahuje. [2] [48]

Osvobození od daně z plynu se týká např. plynu pro výrobu tepla v domácnostech anebo k výrobě elektřiny, u daně z pevných paliv je osvobození určeno taktéž pro paliva k výrobě elektřiny, ale i pro paliva používaná jako pohonná hmota, pro paliva v chemických metalurgických procesech aj. Ekologicky šetrná elektřina, tedy elektřina vyrobená ze sluneční či vodní energie, elektřina vyprodukovaná v dopravních prostředcích a dále elektřina vyrobená z výrobků zdaněných jinou ekologickou daní nebo daní spotřební je zahrnuta do osvobození od daně z elektřiny. [2] [48]

U daně ze zemního plynu a některých dalších plynů je **základem daně** množství tohoto plynu v MWh spalného tepla. Základ daně z elektřiny je množství elektřiny vyjádřené v MWh. § 6 zákona o dani z pevných paliv definuje základ daně jako množství pevných paliv v GJ spalného tepla. [2] [48]

Sazba daně z elektřiny je stanovena ve výši 28,30 Kč/MWh. Daň z pevných paliv uvádí sazbu daně 8,50 Kč/GJ spalného tepla. Nelze-li určit spalné teplo v původním vzorku měřením v akreditované laboratoři, stanoví se ve výši 33 GJ na tunu pevných paliv. Sazby daně ze zemního plynu jsou uvedeny v Tabulce č. 1. [2] [48]

Tabulka č. 1: Sazby daně ze zemního plynu

Kč/MWh spalného tepla	kódy nomenklatury	předmět daně podle	období
264,80	271 29, 2705	§ 4 písm. a)	-
0,00	2711 11, 2711 21	§ 4 písm. a)	1.1.2008 – 31.12.2011
34,20	2711 11, 2711 21	§ 4 písm. a)	1.1.2012 – 31.12.2014
68,40	2711 11, 2711 21	§ 4 písm. a)	1.1.2015 – 31.12.2017
136,80	2711 11, 2711 21	§ 4 písm. a)	1.1.2016 – 31.12.2019
264,80	2711 11, 2711 21	§ 4 písm. a)	od 1.1.2020
30,60	-	§ 4 písm. b)	-
30,60	-	§ 4 písm. c)	-

Zdroj: vlastní zpracování, 2013, dle [48]

Nelze-li vyjádřit spalné teplo plynu v MWh, je dle zákona stanoveno ve výši 15 MWh na tunu plynu.[48]

2.2.Správce daně

Správou daně všech ekologických daní jsou pověřeny celní orgány (úřady). Ty zároveň na základě podání návrhu o vydání povolení a jeho následném přezkoumání udělují povolení k nabytí osvobozených energetických produktů, stejně tak energetických produktů bez daně.[2]

Žádné fyzické nebo právnické osobě nesmí být dodány energetické produkty bez daně nebo osvobozené, pokud této osobě nebylo uděleno patřičné povolení.[48]

2.3.Zdaňovací období a registrace

Zdaňovacím obdobím je kalendářní měsíc.

Návrh na registraci k dani musí být plátcem daně podán u celního úřadu nejpozději v den, kdy povinnost přiznat a zaplatit daň vznikla. Další povinností plátce je podat daňové

přiznání a zaplatit daň do 25. dne po skončení zdaňovacího období, tedy měsíce, kdy došlo k dodání elektřiny, pevných paliv či plynu. [2] [48]

2.4. Výpočet výše daně

U všech tří zmiňovaných ekologických daní se výše daňové povinnosti vypočte podle vzorce (1):

$$DP = SD * ZD \quad (1)$$

kde: *DP* daňová povinnost

SD sazba daně

ZD základ daně

Zdroj: vlastní zpracování, 2012, [48]

3. Ekologická daňová reforma v České republice

3.1. Cíle ekologické daňové reformy

Ekologická daňová reforma (dále jen EDR) má stimulovat ekonomické subjekty k ekologicky šetrnějšímu chování, díky kterému se bude snižovat poškození životního prostředí a také negativní vlivy tohoto poškození na zdraví obyvatel. Konceptem EDR by měla být motivace k investicím především do efektivních, ale také ekologičtějších technologií, k modernizaci ekonomiky a zvyšování zaměstnanosti. [23] [26]

Ekologické zdanění nemá v České republice dlouhou historii. První rysy ekologického zdanění se objevily ve dvacátých letech 20. století např. daně ze zapalovadel nebo z elektrických zdrojů záření. [40] V poválečném období byly zavedeny daně ze zápalek, uhlí či minerálních olejů. Jejich zavedení předcházela zejména skutečnost, že v tomto období byl nedostatek těchto výrobků. [38] Funkci ekologických daní zastávaly v době před rokem 1993 například poplatky za emise zavedené v roce 1967, či poplatky za vypouštění odpadních vod z roku 1979. [8]

Základními **principy** EDR jsou:

- princip výnosové neutrality
- princip znečišťovatel platí
- princip přesunu zdanění na zdroje znečištění, tedy zavedení zdanění nepřímými daněmi, ze současného zdanění práce a kapitálu, jinak řečeno snížení daňového zatížení přímými daněmi
- princip doplnění daňové soustavy o prvky příznivě působící na životní prostředí [20]

Princip **výnosové neutrality** znamená, že výnosy získané z výběru ekologických daní, které byly touto reformou zavedeny, by měly být použity na snížení daňového zatížení práce a kapitálu. Tyto výnosy by tedy měly být využity tak, aby došlo k poklesu nákladovosti práce, např. prostřednictvím snížení pojistného. Cílem je povzbuzení zaměstnanosti.[20]

Princip „znečišťovatel platí“ znamená, že by za znečištění životního prostředí měl platit původce znečištění, nikoli obyvatelé prostřednictvím nepřímých daní.

Principem doplnění daňové soustavy o prvky příznivě působící na životní prostředí se rozumí rozšíření daňového systému o legislativu zaměřenou proti znečišťování životního prostředí. [20]

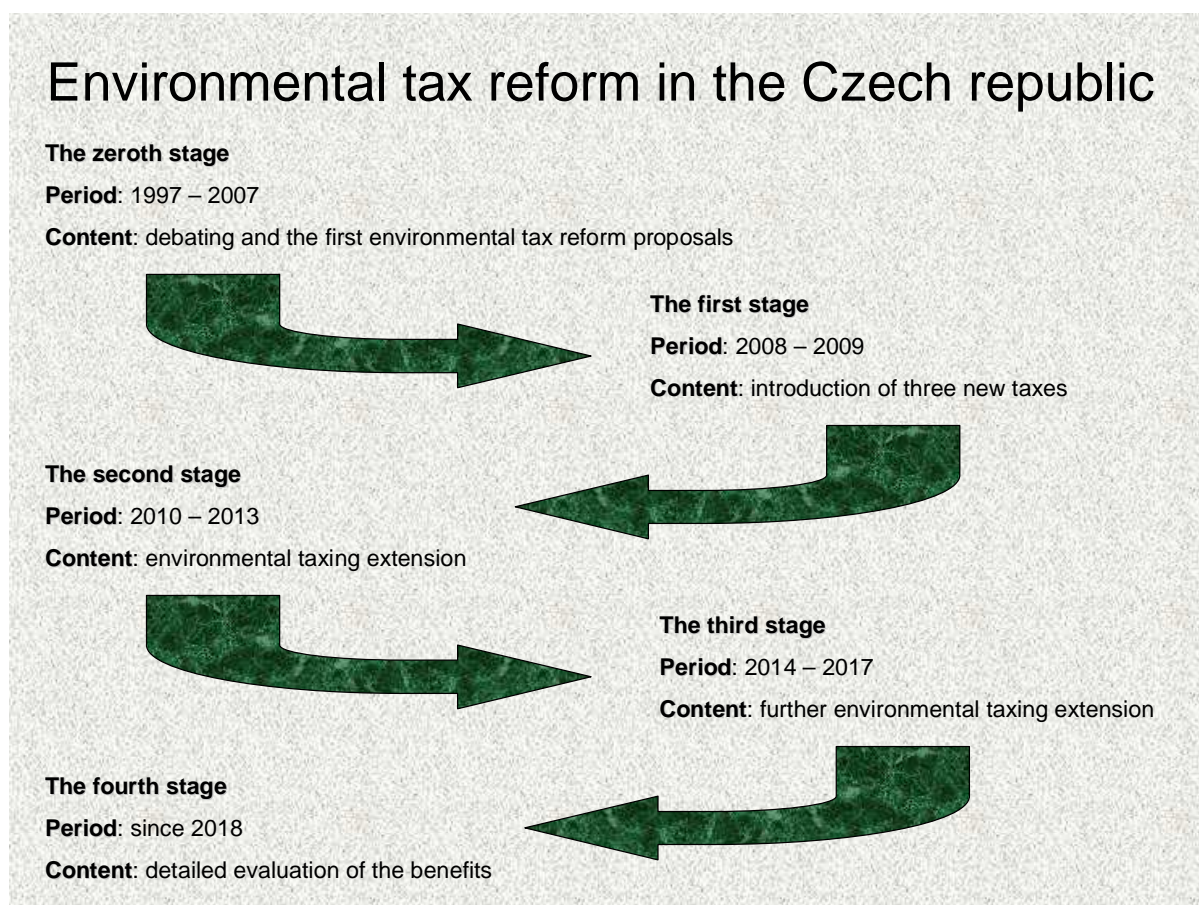
3.2.Plán ekologické daňové reformy

Ekologická daňová reforma začala v České republice v roce 2007 schválením zákona č. 261/2007 Sb. o stabilizaci veřejných rozpočtů. Ten byl schválen na základě Směrnice č. 2003/96/ES, která byla zavedena mimo jiné i za účelem splnění cílů Kjótského protokolu. Tento dokument, přijatý v japonském městě Kjóto 11. prosince 1997 spojený s Rámcovou úmluvou OSN o změně klimatu, podepsalo 37 průmyslových zemí a Evropské společenství (dále jen ES) s cílem snížení emisí skleníkových plynů v období 2008-2011 o minimálně 5 % v porovnání s hodnotami roku 1990. [43] [8]

EDR v ČR je oficiálně rozdělena do 3 etap. Při hlubším zkoumání lze ovšem hovořit o etapách pěti. K oficiálním 3 ještě připojme nultou etapu, která předcházela zavedení ekologických daní a jednání o podobě EDR jak ji známe vůbec. Tato nultá fáze probíhala v letech 1997-2007, jejím pomyslným začátkem bylo tedy zavedení již zmiňovaného Kjótského protokolu. V této souvislosti je také potřeba zmínit Směrnici č.2004/74/ES, která udělovala výjimku České republice z naplnění tohoto protokolu až do roku 2007 a to z důvodu možné hrozby sociálních či hospodářských potíží, vzniknuvších ze zavedení ekologických daní.[15]

Lze předpokládat, že koncem třetí etapy EDR zcela neskončí, proto jak lze vidět na Obrázku č. 3, by měl vývoj EDR pokračovat čtvrtou etapou. V této části by mělo dojít k detailní revizi dosavadních výsledků a plnění cílů. Poté by mělo dojít k vyvození závěrů vyplývajících z provedených analýz a tyto by měly napomoci k určení budoucího vývoje ekologické daňové reformy. [15]

Obrázek č. 3: Ekologická daňová reforma v České republice

Zdroj: [15]

1. Etapa EDR

V první etapě EDR docházelo k transpozici Směrnice 2003/96/ES. Hlavním důvodem zavedení ekologické daňové reformy, jak již bylo výše uvedeno, je stimulace obyvatel k ekologičtějšímu chování vedoucímu ke snížení poškození životního prostředí. Tento cíl koresponduje s cílem Směrnice 2003/96/ES. Touto Směrnicí se mění struktura rámcových předpisů Evropského společenství o zdanění energetických produktů. Stejně jako koresponduje cíl EDR v ČR s cílem Směrnice 2003/96/ES, tak zároveň náplň Směrnice 2003/96/ES měla být implementována do Zákona č. 261/2007 Sb. o stabilizaci veřejných rozpočtů, schváleného v květnu 2007. Tento zákon nabyl platnosti 1.1.2008 a jeho zásadní součástí bylo zavedení ekologických daní do daňové soustavy České republiky. Těmito ekologickými daněmi rozumíme daň z pevných paliv, daň z elektřiny a daň ze zemního plynu a některých dalších plynů. [23] [26] [21]

První etapa EDR měla být výnosově neutrální, tj. výnosy získané ze zavedení ekologických daní by měly být použity ke snížení daňového zatížení práce. V této věci jednalo Ministerstvo životního prostředí s Ministerstvem práce a sociálních věcí, se součinností Ministerstva financí. Tato etapa byla naplánovaná na období 2007-2009. [23] [26]

2. Etapa EDR

Pro období 2010-2013 byla připravena druhá etapa EDR. Základem pro možné změny v této etapě měl být rozbor první etapy. K tomuto rozboru by měly být využity „*relevantní výstupy z vědecky korektních a řádně oponovaných studií, týkající se kvantifikace externalit předmětu zdanění a kvantifikace dopadů zdanění*“. [26] Věcná a legislativní příprava této etapy měla být připravena do konce roku 2008.

Provedené analýzy by měly dát odpověď na to, zda je vhodné diferencovat zdanění statků a služeb dle jejich vlivu na životní prostředí. Dále by měly být analyzovány dopady ekologického zdanění na obyvatele a podnikatelskou sféru. Předmětem zkoumání by měl být i projev ve veřejných financích a v konečném důsledku v základních makroekonomických ukazatelích. [23] [26]

V této etapě by mělo dojít ke změnám u daní zavedených v první etapě, tedy u daní z elektřiny, pevných paliv a zemního plynu a některých dalších plynů. Změny by měly být připraveny na základě revize výsledků průběhu první etapy. Může dojít ke změnám v předmětu a rozsahu zdanění, dále by mohly být některé dosavadní poplatky a další nástroje regulace v oblasti životního prostředí transformovány na ekologické daně. Mohlo by tedy zřejmě dojít k rozšíření počtu ekologických daní. Další změnou, ke které by mohlo v důsledku revize první etapy dojít, je možnost diferenciací sazeb daní, a to s cílem snížení množství znečišťujících látek a jejich dopadu na zdraví obyvatel. V této etapě by se EDR měla stát i jedním z nástrojů k dosažení národních emisních stropů pro znečišťující látky, s tím je spojen i fakt, že v druhé etapě by měla být věnována vyšší pozornost oblasti dopravy. Při možných změnách všech druhů ekologických daní, tedy zavedených v první i druhé etapě, či transformovaných z poplatků k ochraně životního prostředí, by měl být brán zřetel na spravovatelnost finančními úřady či jinými orgány, které by tyto daně měly vybírat. Dále by měl být brán zřetel na princip výnosové

neutrality. Stejně jako v první etapě i nyní by měly být příjmy státního rozpočtu použity ke snížení daňového zatížení práce. [23] [26]

3. Etapa EDR

Plánované období realizace třetí etapy EDR by mělo být v letech 2014-2017, s tím že věcné a legislativní podmínky by měly být vyhotoveny do konce roku 2012. K přípravě této etapy by mělo být využito hodnocení působení dopadů a účinků předešlých etap. Třetí etapa by měla pracovat s vyhodnocením působení 1. a 2. etapy EDR v ČR a také s případnými změnami v rámci upravené směrnice Evropského společenství. Těmito změnami by mohlo být např. rozhodnutí Evropské rady o minimálních úrovních zdanění uplatňovaných na plynový olej. Sazby daní by se měly postupně navyšovat v průběhu realizace EDR. [23] [26]

Obdobně jako u druhé etapy by měl být brán zřetel na spravovatelnost finančními úřady či jinými orgány, vybírajícími jak ekologické daně, tak i ostatní poplatky k ochraně životního prostředí, příp. transformované poplatky k ochraně životního prostředí.

3.3.Průběh ekologické daňové reformy

V současné době probíhá vzhledem k druhé etapě ekologické daňové reformy, která je plánovaná v období let 2010 až 2013. Je tedy možné již provést rozbor etapy první, její přínosy či negativa. Tento rozbor by měl být proveden do konce roku 2012.

Jedním ze základních principů EDR je princip výnosové neutrality. K naplnění tohoto principu byla zavedena jistá opatření, splňující podmínku toho, že dodatečné výnosy z ekologických daní budou použity na snížení daňového zatížení práce. Jedním z těchto opatření bylo snížení sazby daně z příjmů právnických osob. Konkrétně došlo k postupnému snížení sazby z 24 % platných v roce 2007, na 21 % pro rok 2008, přes 20 % v roce 2009 na současnou hodnotu 19 % platnou od roku 2010. Dalším snížením daňové zátěže práce také bylo snížení sazby daně z příjmů fyzických osob. Významnou změnou v legislativě byl přechod od progresivního zdanění platného do roku 2007, kdy se sazba daně pohybovala do 12 % do 32 % dle rozsahu základu daně, k jednotné sazbě daně. Od této změny v roce 2008 je sazba daně z příjmů fyzických osob ve výši 15 %.[42]

Tabulka č. 2: Vývoj sazby daně z příjmů právnických osob

Daň z příjmů právnických osob	
Rok	Sazba daně
2007	24%
2008	21%
2009	20%
2010	19%
2011	19%
2012	19%
2013	19 %

Zdroj: vlastní zpracování, 2013

Dalším zamýšleným nástrojem k naplnění principu výnosové neutrality bylo snížení sazby příspěvku na sociální zabezpečení placené zaměstnavatelem i zaměstnancem o 1,5 %. Při plánování tohoto opatření bylo předpokládáným výsledkem snížení vládních příjmů v roce 2009 o 11 mld. Kč. K tomuto snížení ovšem ve skutečnosti nedošlo a již v prvopočátcích EDR byly narušeny základní principy a to především princip výnosové neutrality. K problematice nedodržení tohoto principu se vrátíme ještě v závěru práce. [8]

3.4. Uhlíková daň

Začátkem roku 2012 představila vláda nově chystanou daň, tzv. **uhlíkovou daň**. Tato daň je nyní v procesu přípravy Ministerstvem financí ČR a měla by podle současného plánu vstoupit v platnost od roku 2014. Dle propočtů expertů z ministerstva financí by nová daň měla do státního rozpočtu přinést asi 5 miliard korun ročně. Většina z této částky by měla plynout od spotřebitelů uhlí, a to konkrétně čtyři miliardy korun, zbytek by měl plynout z kapes spotřebitelů používajících jako otop lehký či těžký topný olej nebo zemní plyn. Jak uvádí 1. náměstek ministra financí Ladislav Minčíč pro týdeník Ekonom: „Cena uhlí by vzrostla o více než polovinu, těžkého topného oleje o třetinu až polovinu a lehkého topného oleje o čtvrtinu nebo třetinu.“ [33]

Základní představa Ministerstva financí ČR o placení chystané uhlíkové daně je, že by měly být zdaněny všechny energetické suroviny, které používají firmy i domácnosti. Tzv. uhlíková daň není samostatnou daní jako takovou, mělo by se jednat o emisní složky

některých již zavedených daní. A to o emisní složku daně spotřební z topných olejů, dále daně ekologické z pevných paliv a daně ze zemního plynu a některých dalších plynů.

Dle současného návrhu vlády by výše daně měla být cca 375 Kč/t CO₂. V konečném důsledku by se tak měly náklady na vytápění domácností zvýšit v průměrné domácnosti o téměř 3.000,- Kč ročně. Velmi diskutovaným tématem je zdanění zemního plynu. Ten je totiž pro domácnosti využívající plyn ve sporácích, přímotopech nebo domácích kotelnách osvobozen od ekologické daně. Tato výjimka byla zahrnuta do zákona už v první etapě ekologické daňové reformy v roce 2008. Daň ze zemního plynu a některých dalších plynů je stanovena ve výši 30,60 Kč bez DPH za MWh. Plyn rozváděný prostřednictvím dálkového rozvodu používaný pro vytápění je na rozdíl od výše uvedeného zdaněn, a tento fakt je trnem v oku vládě, která by chtěla zdanit všechny plyn a proto plánuje zrušit osvobození od roku 2014.

Ekologicky nejhorší variantou vytápění je jednoznačně uhlí, při jehož spalování vzniká nejvíce emisí. Paradoxně ovšem i některé domácnosti disponující přípojkou na plyn topí uhlím z důvodu optimalizace jejich rodinných rozpočtů, protože uhlí je v současné době levnější než vytápění ekologicky šetrnějším palivem. Problémem právě připravovaného balíčku je, že právě u uhlí by mělo dojít k nejvýraznějšímu zvýšení cen ze všech nově zdaňovaných komodit. Z ekologického hlediska se jedná o racionální tah, neboť topení tímto typem fosilního paliva je nejškodlivější životnímu prostředí. Vznikají však obavy vlády, co lidé budou spalovat, až cena uhlí vzroste, jedná se například o spalování odpadků. Ceny uhlí by mohly podražít o cca 20 %, topné oleje o 15 %. Zemní plyn by měl zdražit v obecné rovině o 10 %, pro domácnosti dokonce až o 13 %. [33] [28]

Se zavedením uhlíkové daně souhlasí i ekologové, včetně například ekologické organizace Greenpeace. Tento krok je podle ní dobrým zásahem a jakékoli zdanění uhlíku je velice důležité. Problém ovšem vidí ve faktu, že největšími producenty exhalací jsou velké podniky, které často dostávají emisní povolenky zdarma. I problematiku emisních povolenek řeší vláda v souvislosti s uhlíkovou daní, jedná se o zavedení povinného nákupu emisních povolenek a zákazu obchodování s těmito povolenkami. Samozřejmostí je, že se to promítne do cen energie a v konečném důsledku bude mít toto opatření dopad jen na konečné spotřebitele, hlavně domácnosti.[33] [28]

Názor na zavedení této daně ovšem není jednoznačně kladný. Jak uvádí bývalý poradce ministrů průmyslu Jiří Hanzlíček: „*Jde o iracionální, vědecky, ekologicky i politicky pochybný přístup.*“ [6]. Pro domácnosti, obzvláště ty sociálně slabší nebo žijící na venkově, by výdaje spojené se zdražením uhlí znamenaly značný zásah do rodinného rozpočtu. Jedním z řešení této situace by pro domácnosti mohlo být topení dřevem, ovšem to by znamenalo masivní kácení dřeva v lesích, jedná se tedy o velice negativní dopad na flóru. [6]

Jedním z hlavních argumentů odpůrců zavedení uhlíkové daně je fakt, že zavedení opatření tohoto typu zdanění pouze lokálně, tedy na úrovni jednoho státu, je v souvislosti s ochranou klimatu na Zemi jen kapkou v moři. Potřeba by bylo zavádět podobná opatření v nejlepším případě na globální úrovni. Menším, ale rozhodně účinnějším než lokálním, je zavádění ochranných opatření na úrovni například Evropské unie. Evropská unie už sice zavedla například Směrnici 2003/96/ES, dle které mají členské státy povinnost zavést ekologické daně, ovšem se zaváděním další uhlíkové daně už EU u některých států naráží na odpor. Ekologické daně na zdanění fosilních paliv už na základě Směrnice zavedly země jako Německo nebo Slovinsko, toto ovšem nezohledňuje vypouštění emisí z průmyslové výroby. Zdanění podobného charakteru a ještě na Evropské úrovni však například Velká Británie a Polsko zásadně odmítají.[33]

4. Ekologické daně v Evropské unii

Dle nařízení Směrnice 2003/96/ES by měly členské země EU dodržet pravidla o zdanění energetických produktů a elektřiny. Každá země pak má možnost zavést požadovanou legislativu dle svých potřeb a možností, při zachování podmínek Směrnice.

Průkopníkem v tomto typu zdaněno byli Finsko, Švédsko, Norsko a Dánsko. Politiky těchto států se shodovaly s důvody pro zavedení ekologických daní s cílem omezit emise CO₂. Zaměření těchto států na snížení zdanění práce a převod tohoto zdanění na znečišťovatele ovzduší je také v souladu s pravidlem výnosové neutrality. Tyto státy budou podrobněji analyzovány v dalším textu.[45]

Dle dat Statického úřadu Evropské unie (dále jen Eurostat) platí v průměru 47,1 % všech typů environmentálních daní vybraných jednotlivými vládami členských států EU domácnosti. Podnikatelské subjekty zaplatí v průměru 46,4 % těchto zdaní, 3,3 % pak připadají na daňové nerezidenty. [11]

4.1. Ekologické daně ve Finsku, Švédsku, Norsku a Dánsku

Finsko je charakteristické svou nedotčenou přírodou. Proto má velký zájem na ochraně svého přírodního bohatství. Členem EU je Finsko od roku 1995.

Finsko bylo prvním státem, který zavedl tzv. uhlíkovou daň. Tato daň byla zavedena již v roce 1990, dávno před přijetím Směrnice 2003/96/ES. Tento krok byl doprovázen také dodržením pravidla výnosové neutrality, došlo tedy k redukci daňového zatížení práce a sociálního pojištění. V době zavedení dosahovala tato uhlíková daň cca 7 finských marek (1,12 Euro) za tunu CO₂. V roce 1997 proběhla ve Finsku daňová reforma. Uhlíková daň z emisí CO₂ byla nahrazena všeobecnou daní ze spotřeby elektrické energie. Byly nastaveny 2 sazby, pro domácnost a pro průmysl. Sazba daně pro domácnost byla cca 0,006 EUR/kWh, pro průmysl a zemědělství platila sazba nižší a to 0,0025 ERU/kWh. [9] [7]

K 1. lednu 2011 došlo k další změně obecné struktury zdanění energie. Zdanění kapalných paliv a uhlí bere opět v úvahu emise CO₂ a energetický obsah paliva. Jsou tedy zavedeny

daně dvě, daň energetická a daň uhlíková. V současné době je tento typ zdanění ve Finsku vysoký. Sazba uhlíkové daně pro dopravní paliva jako nafta byla zvýšena z 20 Euro platných v roce 2010 na 60 Euro za tunu CO₂ platných do 1.1.2012, topná paliva mají sazbu € 30 a snížená 50% sazba platí pro paliva používaná pro kombinovanou výrobu elektřiny a tepla. Kombinovaná výroba elektřiny a tepla znamená, že se využije teplo vyprodukované při výrobě elektřiny pro vytáp např. domácností a tím se ušetří až 1/3 paliva.[9] [7]

Švédsko je státem s malou otevřenou a velice rozvinutou ekonomikou. Dlouhodobě zajišťuje svým občanům vysoký životní standard. V roce 1995 vstoupilo Švédsko do EU, členem „eurozóny“ se tato země nestala, jelikož nevstoupila do Evropského mechanismu směnných kurzů II, jehož cílem je udržet směnný kurz mezi eurem a národními měnami v určitém rozmezí. [13]

Míra zdanění je ve Švédsku obecně velmi vysoká, což dokládá i výše daňové kvóty, která je ve Švédsku téměř 43 %. [41], zároveň nabízí svým občanům vysoké sociální jistoty. Švédsko zavedlo zdanění emisí uhlíku již v roce 1991, podobně jako Finsko se značně soustředí na ochranu životního prostředí. Současná výše uhlíkové daně je \$ 150 za tunu uhlíku. Paliva z obnovitelných zdrojů jsou osvobozena. Ve Švédsku je zavedeno také zdanění elektrické energie. Celkové výnosy ze zdanění elektrické energie za rok 2011 dle předběžných údajů švédského statistického úřadu jsou ve výši 20 227 miliónů švédských korun v běžných cenách.[4]

Norsko zavedlo již v roce 1991 daň z minerálních olejů. V současnosti je norská ekologická daň jednou z nejvyšších daní na světě. Sazba CO₂ daně vzrostla téměř dvojnásobně z 28 Euro na více než 55 Euro za tunu CO₂. Norsko si stanovilo odvážný cíl v oblasti emisí a to snížení jejich obsahu o 30 procent do roku 2020 pod úroveň roku 1990. V roce 2011 byly emise skleníkových plynů 5,6 % nad úrovní roku 1990. Energetická daň v podobě daně z elektrické energie byla v Norsku také zavedena. Je uvalena na spotřebu elektrické energie, kdy část průmyslové výroby a některé domácnosti v severní části Norska jsou vyňaty z tohoto zdanění. Sazba daně je ve výši 14,01 EUR/MWh. [18] [34]

V roce 1992 byla zavedena uhlíková daň i v **Dánsku**. Dle závazku vycházejícího pro Dánsko z Kjótského protokolu by měl tento stát snížit své emise skleníkových plynů do období 2008-2012 o 21 % oproti hodnotám roku 1990. Podíl výroby energie z obnovitelných zdrojů k celkové výrobě energie měl být dle dohody o dánské energetické politice v roce 2011 zvýšen na 20 %. Další vývoj předpokládá zvýšení tohoto poměru až na 30 % v roce 2020. [19]

Základní sazba daně byla v roce 2011 21,3 %. Roční výnos daně činí cca 5 milionů Dánských korun. [31] [19]

4.2. Ekologické daně ve Velké Británii, Maďarsku a Estonsku

Velká Británie zavedla v roce 2001 tzv. daň z klimatické změny (anglicky. Climate change levy). Tato daň zahrnuje zdanění elektřiny, uhlí, plynu a LPG. Sazba daně z elektrické energie je od 1. dubna 2013 £ 0,00524 za kWh, při přepočtu této sazby na české koruny získáme sazbu 159,93 Kč za MWh. Ve srovnání se sazbou daně z elektrické energie v České republice se jedná o velice vysokou sazbu daně, více než pětinasobnou. [3]

V **Maďarské** legislativě jsou zavedeny 3 energetické daně, a to daň z elektrické energie, daň ze zemního plynu a daň z uhlí. K datu 1.1.2011 byly stanoveny sazby těchto daní ve výši 295 HUF za MWh u daně z elektřiny, 88,50 HUF GJ u daně ze zemního plynu a 2390 HUF za tunu uhlí. Při přepočtu na Kč dle kurzu České národní banky k 1.1.2011, resp. 31.12.2010, zjistíme, že sazba daně z elektrické energie je srovnatelná se sazbou daně v České republice. Po přepočtu z maďarských forintů kurzem 9,016 CZK/100 HUF získáme hodnotu 26,59 Kč, tedy rozdíl oproti sazbě této daně v české daňové soustavě pouze 1,71 Kč. Komparace daně ze zemního plynu a daně z pevných paliv, příp. uhlí, již nenabízí snadné řešení, z důvodu rozdílných základů daně. [16]

Estonsko patří mezi nejvyspělejší státy na světě, především v posledním desetiletí. Ekonomika tohoto pobaltského státu v posledních 5 letech zažívá problémy z důvodu globální finanční krize. Ekologicky nešetrné zdroje jsou v Estonsku zdaněny. Např. daň z elektrické energie byla k 1.1.2011 zdaněna sazbou 4,47 EUR za MWh, v přepočtu dle kurzu ČNB k tomuto datu získáme daň ve výši 112,02 Kč za MWh. Tato sazba

v komparaci se sazbou této daně v české daňové soustavě dosahuje téměř čtyřnásobné hodnoty. [1]

Jednou ze zemí s **nejvyšší daní z elektrické energie** bylo v roce 2008 Německo, kde tato daň činila 90,54 EUR/MWh při využití elektřiny pro komerční účely, na druhém místě se v tomto pomyslném žebříčku umístilo Nizozemí, kde daň k 1.1.2008 dosahovala hodnoty 72,70 EUR/MWh. Pro srovnání Česká republika zavedla daň ve výši 1,028 EUR/MWh. [27]

5. Dotazníkové šetření

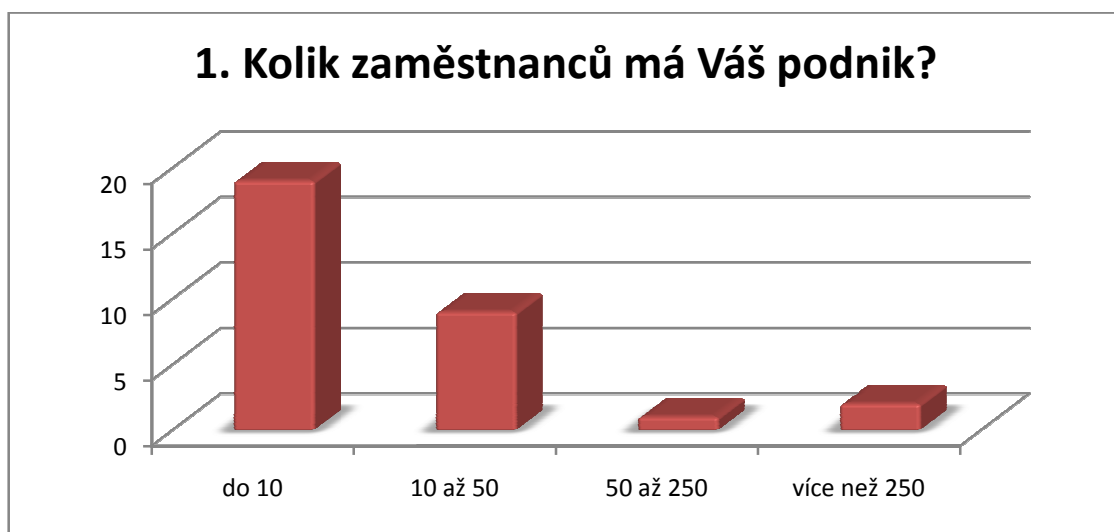
Dotazníkové šetření je jeden ze způsobů, jak zjistit názory a potřebné informace od požadovaných respondentů. Dotazníkové šetření jsem neprováděla sama, ale v kooperaci s Barborou Jíchovou a Lukášem Nachtmanem, studenty Fakulty ekonomické Západočeské univerzity, kteří taktéž píšou bakalářskou práci týkající se ekologického zdanění.

Šetření se zúčastnilo 31 podniků, především ze Západních Čech. Téměř 48,5 % podniků se zabývá obchodní činností, nadpoloviční většina podniků (51,5%) je výrobního typu. Dotazník obsahoval 9 uzavřených otázek s možností výběru odpovědí, kdy u některých otázek bylo možné vybrat více odpovědí. Ve třech otázkách dotazníku byla jako jedna z možných odpovědí polouzavřená odpověď, kdy respondenti mohli uvést svůj názor či doplnit výčet odpovědí u otázky o vlastní možnost.

Dotazník byl rozeslán celkem 215 podnikatelům, z nichž 31 dotazník vyplnilo, tzn. návratnost dotazníku činila 14,42 %, což je velice nízká míra návratu.

V **první otázce** byl zjišťován počet zaměstnanců podniku. Devatenáct podniků má do 10 zaměstnanců (61,29 %), v rozmezí od jedenácti do padesáti zaměstnanců se pohybuje devět dotázaných podniků (29,03 %). Pouze jeden z podniků má počet zaměstnanců mezi 50 a 250 (3,23 %), 2 podniky zaměstnávají více než 250 lidí (6,45 %).

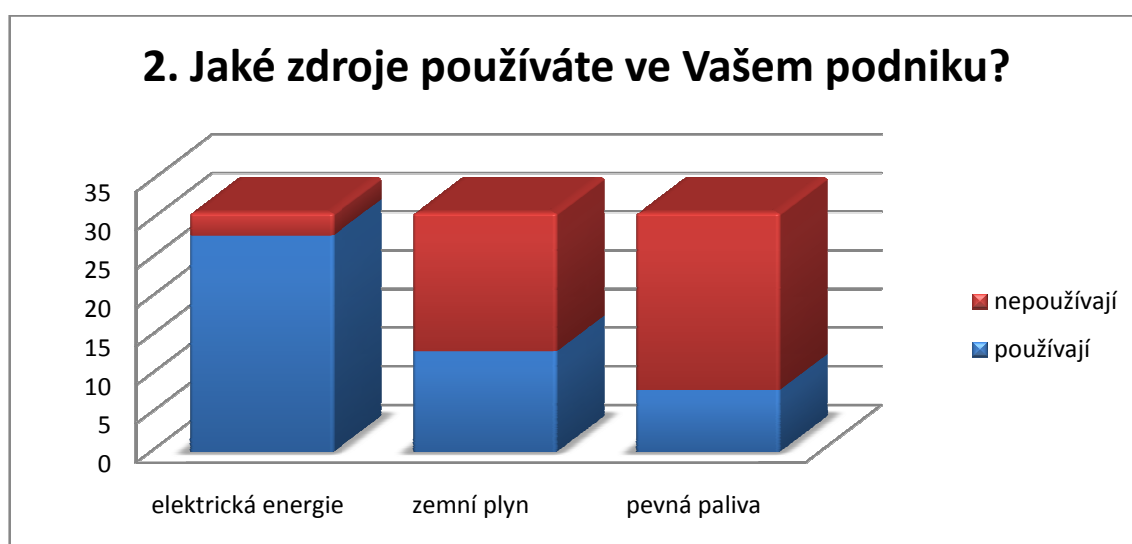
Obrázek č. 4: Počet zaměstnanců

Zdroj: Vlastní zpracování, 2013 dle výzkumu

Cílem **druhého kroku** zjišťování bylo zjistit používané výrobní zdroje v podniku. Na výběr byla elektrická energie, zemní plyn a pevná paliva, ostatní výrobní zdroje dotázaných podniků jsou pro tento výzkum irelevantní, proto nebyla možnost jejich výběru. Nejvyšší četnost kladných odpovědí byla u elektrické energie, kterou vybralo celkem 28 respondentů, tedy 90,32 %, dále 13 podniků používá při své činnosti zemní plyn (41,94 %) a nejméně podniků používá pevná paliva, pouze 8 dotázaných (25,81%). Dle součtu odpovědí se jeví počet respondentů jako čtyřicet devět, ovšem tato otázka patří k těm, kde byla možnost více odpovědí. Naprostá většina dotázaných podniků používá kombinaci dvou výrobních zdrojů, nejčastěji kombinaci elektrické energie a zemního plynu, 3 dotazovaní využívají dokonce všechny výše jmenované možnosti výrobních zdrojů.

Obrázek č. 5: Zdroje využívané k podnikání

Zdroj: Vlastní zpracování, 2013 dle výzkumu

Ve **třetím kroku** měli dotázaní rozhodnout, zda zaznamenali zavedení ekologických daní do české legislativy k 1.1.2008. Pouze dvacet dva respondentů (70,97 %) uvedlo, že zavedení ekologických daní zaznamenali, devět z 31 dotázaných (29,03 %) zavedení těchto daní nezaznamenalo, dokud nevyplnili tento dotazník. Zjištění, že více než čtvrtina podniků zavedení ekologických daní nezaregistrovala, je velice zneklidňující především proto, že v současné době jsou tyto daně v legislativě České republiky již pátým rokem.

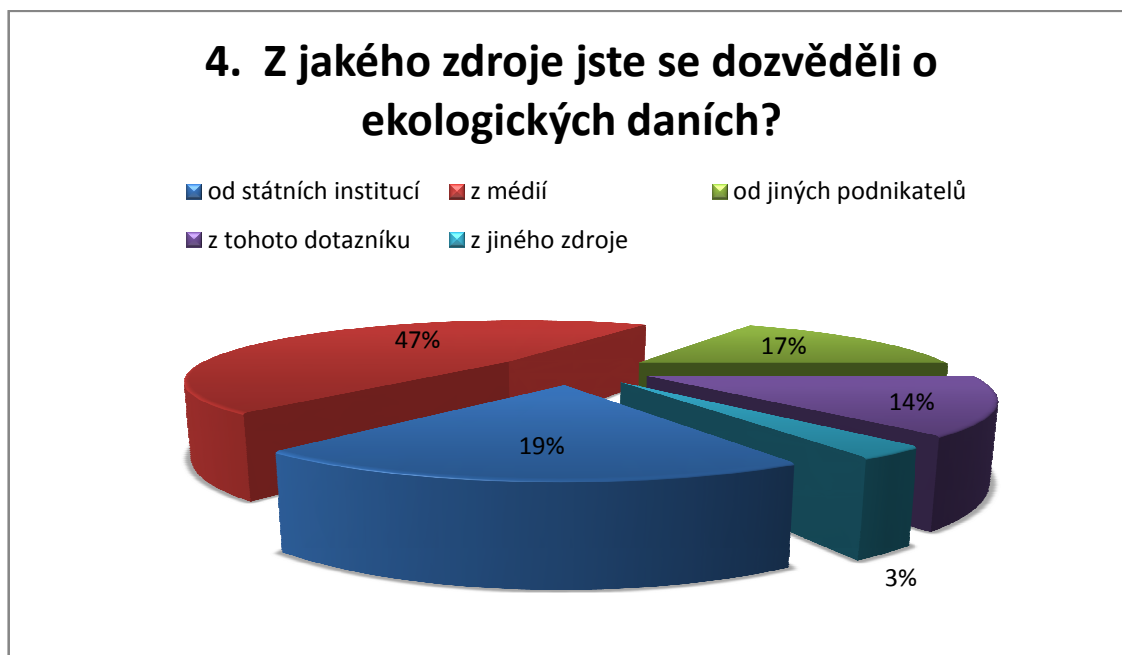
Obrázek č. 6: Povědomí o ekologickém zdanění v České republice

Zdroj: Vlastní zpracování, 2013 dle výzkumu

Stěžejním bodem výzkumu bylo zjišťování pramene informací o zavedení ekologických daní do českého daňového systému. Tuto problematiku řešila **čtvrtá otázka**. Největší četnost odpovědí byla u možnosti z médií, kterou označilo za zdroj informací 17 respondentů, tedy téměř polovina všech dotázaných (44,22 %). Druhou nejčetnější odpovědí byla možnost od státních institucí se sedmi odpověďmi (19,44 %), 6 respondentů získalo tuto informaci od jiných podnikatelů (16,67 %), z tohoto dotazníku získalo informaci o existenci těchto daní pět dotázaných (13,89 %), pouze jeden respondent byl informován o této skutečnosti z jiného zdroje (2,78 %). Čtvrtá otázka patřila k té množině otázek s možností výběru více odpovědí. Dle výsledků šetření zde došlo k identifikaci závažného problému informovanosti podnikatelů od státu, kdy by stát měl být hlavním zdrojem informací o změnách daňového systému. Dále fakt, že 13,89 % získalo informaci o existenci ekologických daní až při vyplňování dotazníku, svědčí o závažném problému ve znalosti daňového systému České republiky vzhledem k tomu, že jsou zavedeny již od roku 2008.

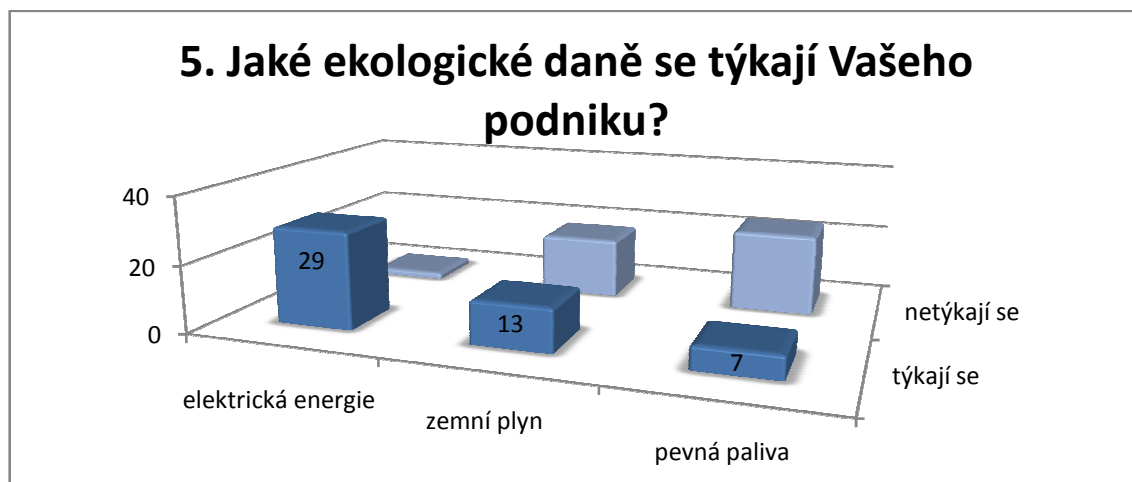
Obrázek č. 7: Zdroje informací o ekologických daních

Zdroj: Vlastní zpracování, 2013 dle výzkumu

Důležitou součástí výzkumu byl **pátý krok**, který měl zjistit, které daně se týkají jednotlivých podniků. Opět se jednalo o otázku, kde bylo možno zvolit více odpovědí, proto dochází ke zkreslení procentního vyjádření četnosti odpovědí. 93,55 % respondentů se týká daň z elektřiny, 41,94 % respondentů uvedlo daň ze zemního plynu a některých dalších plynů, a nejméně, pouze 22,58 % dotázaných, uvedlo daň z pevných paliv. Z otázky č. 2 a otázky č. 4 vyplývá, že nejméně využívaným výrobním zdrojem v podnikatelské sféře jsou pevná paliva, naopak nejvyužívanějším zdrojem je elektrická energie. Jak již bylo uvedeno ve druhé otázce, většina podniků využívá více výrobních zdrojů pro svou činnost, proto se těchto podniků také dotýká více než jeden druh ekologických daní.

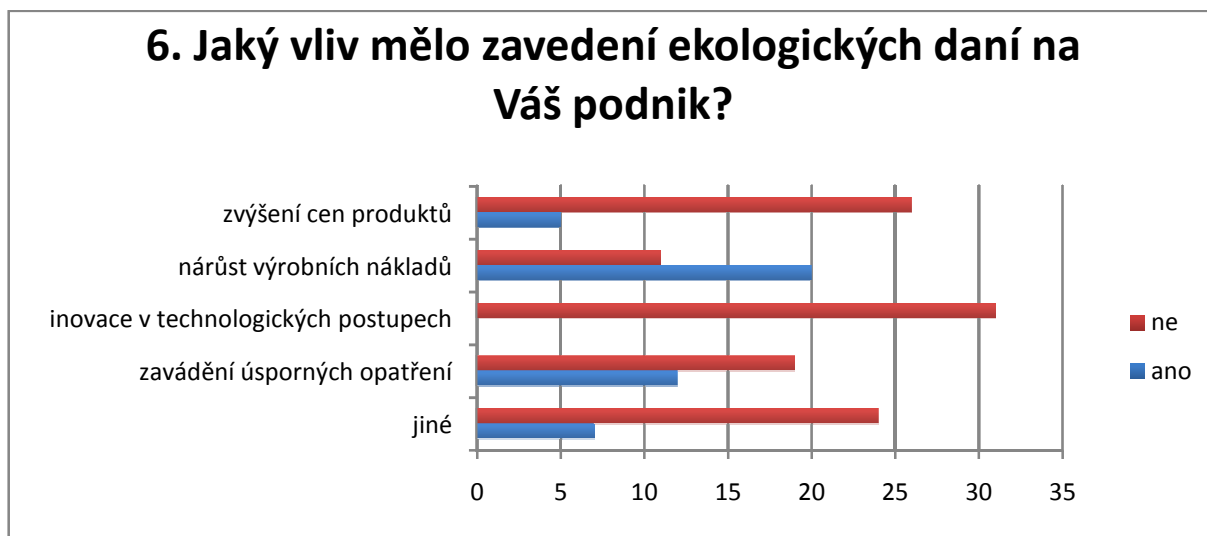
Obrázek č. 8: Ekologické daně týkající se podniku

Zdroj: Vlastní zpracování, 2013 dle výzkumu

Podniky byly přirozeně nuceny reagovat na situaci zavedení ekologických daní. Největší obavou při zavádění daní bylo dodržení výnosové neutrality, tedy aby se toto zavedení daní nedotklo daňových poplatníků zvýšením jejich výdajů. Výnosové neutrality ovšem úplně dosaženo nebylo, především u domácností důchodců, kteří již nepracují a tedy nedošlo k úlevě na jejich sociálním pojištění a zavedení daní je postilo pouze zvýšením cen energetických produktů. Dalším bodem výzkumu bylo tedy zjistit dopady ekologických daní na podniky. V šesté otázce vybralo jako nejvýznamnější dopad ekologických daní téměř 45,45 % dotázaných nárůst výrobních nákladů (20 respondentů), další reakcí na zavedení těchto daní bylo zavádění úsporných opatření, tuto možnost vybralo 12 respondentů (27,27 %). Zvýšit ceny svých produktů muselo 11,36 % respondentů (5 odpovědí), možnost jiný dopad zvolilo 7 dotázaných (15,91 %), z nichž pět uvedlo, že jejich podnik zatím žádný dopad zavedení ekologických daní nezaznamenal. Dva respondenti udali jako dopad zvýšení fixních nákladů podniku a zvýšení nákladů na úkor zisku. Bohužel žádný z respondentů nezavedl inovace v technologických postupech jako reakci na tuto situaci, což by mělo být z hlediska efektivity nejlepší řešení pro podnik. V tomto kroku mohli respondenti opět vybrat více možností. [15]

Obrázek č. 9: Vliv zavedení ekologických daní na podnik

Zdroj: Vlastní zpracování, 2013 dle výzkumu

V **sedmém kroku** výzkumu byl zjišťován názor podnikatelů na budoucí vývoj ekologických daní v České republice. Naprostá většina respondentů se domnívá, že budoucí vývoj ekologických daní se bude ubírat směrem zvyšování ekologických daní (63,16 %), případně zvýšení počtu ekologických daní (41,94 %), kdy 7 respondentů očekává kombinaci předchozího. Jiný názor mají pouze 2 respondenti (6,45 %), kteří se domnívají, že by měly být zrušeny. Možnost snížení či úplného zrušení ekologické daně, nezvolil žádný z dotázaných podniků. Z uvedeného vyplývá, že podnikatelská sféra se v budoucnu obává nárůstu výdajů za ekologické zdanění jejich výrobních zdrojů.

Obrázek č. 10: Názor podnikatelů na budoucí vývoj ekologických daní v ČR

Zdroj: Vlastní zpracování, 2013 dle výzkumu

Ekologické daně by měly sloužit především k plnění environmentální politiky státu k ochraně životního prostředí a zdraví obyvatel. Špatnou informovanost podnikatelů dokládá i výsledek **osmé otázky** dotazníku, kdy dvacet tři respondentů (74,19 %) považuje ekologické daně za nástroj státu k získání dalších příjmů do státního rozpočtu a pouze dva dotázaní (6,45 %) vybrali možnost ochrany životního prostředí. Pro obě možnosti se rozhodlo šest respondentů (19,35 %). U této otázky bylo možné vybrat více odpovědí. Za součet odpovědí je zde považováno číslo 37. Reálným problémem je ovšem fakt, že ekologické daně byly v České republice zavedeny především z důvodu splnění podmínek minimálních sazeb ekologických daní dle Směrnice 2003/96/ES, kterou musí splňovat všechny členské země EU.

Obrázek č. 11: Názor podnikatelů na důvod zavedení ekologických daní

Zdroj: Vlastní zpracování, 2013 dle výzkumu

V **devátém kroku** výzkumu jsme zjišťovali názor podnikatelů na možnost oživení a modernizace výroby na základě ekologické daňové reformy. Pouhých sedm respondentů (22,58 %) se domnívá, že ekologická daňová reforma povzbudí podnikatele k modernizaci jejich výrobní základny. Téměř polovina respondentů (41,94 %) se ovšem domnívá, že tento efekt reforma nepřinese. Jedenáct dotazovaných (35,48 %) není schopno posoudit dopad zavedení ekologických daní. Dle výsledků výzkumu se domnívám, že hlavním důvodem toho, proč tak vysoký počet respondentů není schopen posoudit možnosti

modernizace výrobní základy v podnikatelské sféře, bude opět špatná informovanost o důvodu existence a fungování ekologických daní mezi podnikateli.

Obrázek č. 12: Vliv zavedení ekologických daní na modernizaci výrobní základny

Zdroj: Vlastní zpracování, 2013 dle výzkumu

Z dotazníkového šetření uskutečněného především během února a března letošního roku mezi podnikateli lze vyvodit závěry v oblastech jako informovanost podnikatelů od státu či jejich názoru na budoucí vývoj. Informovanost podnikatelů o ekologické daňové reformě od státu je dle výzkumu relativně špatná, tuto zprávu získalo od státních institucí pouze 19 % respondentů.

6. Predikce budoucího vývoje ekologických daní v České republice

Vývoj ekologického zdanění v České republice je do jisté míry závislý na požadavcích Evropské unie v této oblasti. V současnosti jsou tyto požadavky EU především obsahem Směrnice 2003/96/ES.

Jak již bylo zmíněno ve třetí kapitole v podkapitole Plán ekologické daňové reformy, je již nyní stanoven průběh ekologického zdanění v České republice až do roku 2017. Sazby daní by se měly v průběhu ekologické daňové reformy postupně zvyšovat, lze tedy předpokládat vývoj sazeb daní směrem nahoru v nadcházejícím období reformy, tedy od roku 2014. Další plánovanou změnou legislativy v oblasti zdanění ekologicky škodlivých produktů je zavedení uhlíkové daně, které je plánované od roku 2014. Tato daň by měla zohledňovat emise oxidu uhličitého, především ty, které produkují domácnosti a menší podniky. Toto je dáno tím, že velké podniky nakupují emisní povolenky od státu, kterými je tedy jejich znečištění ovzduší kompenzováno. Zdanění pohonných hmot touto daní však zatím není předmětem jednání. [33]

Z dat poskytnutých Zemědělským družstvem vlastníků Štichovice, které poskytuje jako doplňkovou službu prodej uhlí, lze odhadnout cenu uhlí po zavedení uhlíkové daně. Při respektování předpokladu zdražení této komodity o více než polovinu v roce 2014, jak uvádí Ladislav Minčíč pro týdeník Ekonom, a neměnných cenách uhlí se výpočtem dle vzorce (2) dostaneme na průměrnou cenu 4460 Kč/tunu. Pro snazší orientaci počítáme se zdražením o 50 %. Současná cena uhlí včetně všech daní je cca 2970 Kč/tunu. [Václava Šalounová, 26.4.2013, Štichovice, ekonom podniku ZDV Štichovice]. Podíl čisté ceny uhlí od prodejce plus DPH by byl 67 %, částka připadající pouze na uhlíkovou daň by pak byla 1490 Kč/tunu.

$$NC = SC * 1,5 \quad (2)$$

kde: NC nová cena uhlí v roce 2014

SC současná cena uhlí

Zdroj: vlastní zpracování, 2013

Ekologické příp. environmentální zdanění v ČR není rozsáhlé, v současnosti se nacházíme v počátcích zavádění tohoto typu zdanění. Nyní jsou zavedeny ekologické daně především z důvodu splnění Směrnice 2003/96/ES. Při pohledu na druhy daní ekologického charakteru v různých zemích Evropské unie je patrné, že možností jak korigovat škodlivé vlivy na životní prostředí je velká řada. Již tradiční je ekologické zdanění např. ve Švédsku. Tento typ zdanění zde byl zaveden již v roce 1991 a od té doby se legislativa na ochranu přírody a zdraví obyvatel rozšířila. Pro příklad uveďme některé daně z této oblasti: daň z hnojiv, daň z odpadu, daň z přírodního šterku či daň ze síry. Za velice zajímavou daň považuji daň z pesticidů. Daň byla v roce 2003 stanovena ve výši 20 SEK, cca 2,27 EUR, za kg účinné složky. Tato daň by podle mého názoru mohla být v budoucnosti implementována i do legislativy České republiky. Pesticidy používané v zemědělství škodí lidskému zdraví, pokud se pesticid použije na plodinu ve fázi jejího růstu, samozřejmostí je setrvání chemikálie na plodině i v době její konzumace koncovým zákazníkem. Zavedení daně z pesticidů by omezilo jejich použití. [27]

V roce 1996 zavedla Velká Británie daň z odpadu (anglicky: Lادfill tax). Sazba daně je v současné době ve výši 72 GBP/t odpadu, snížená sazba daně dosahuje hodnoty 2,5 GBP/t. Tato sazba se použije na tzv. neaktivní odpad, tedy odpad jako např. cihly. Problematiku jak redukovat produkci odpadu řeší představitelé zřejmě každé země na světě. Nejen výše zmiňovaná Velká Británie, ale také Itálie či Dánsko tuto problematiku ošetřili daní z odpadu. [3]

Celková produkce odpadu v České republice byla dle dat Českého statistického úřadu za rok 2011 ve výši 23,5 mil. tun, z toho nebezpečného odpadu 1,5 milionu tun. [5] Při aplikaci daně z odpadu dle „anglické předlohy“ by se zvýšily příjmy státního rozpočtu o cca 4.980 mil Kč (při úvaze množství odpadu vyprodukovaného v roce 2011). V Tabulce č. 4 je vypočtena možná výše daně za jednotlivé druhy odpadu při užití dat z roku 2011. Sazba daně byla přepočítána kurzem 30,55 Kč/GBP dle ČNB k 2.4.2013, zaokrouhleno dle matematických pravidel zaokrouhlování, její výše tedy dosahuje hodnot uvedených v Tabulce č. 3:

Tabulka č. 3: Sazby daně z odpadu za 1 tunu odpadu

	Základní sazba	Snížená sazba
Velká Británie	72 GBP	2,5 GBP
Česká republika	2200 Kč	76 Kč

Zdroj: vlastní zpracování, 2013

Přínos téměř 5 miliard Kč do státního rozpočtu a zřejmě omezení produkce odpadu by byly žádanými výstupy zavedení této daně. Možností jak redukovat škodlivé vlivy na životní prostředí je nesčetné množství, jde jen o výběr vhodných nástrojů pro tu kterou ekonomiku. Domnívám se, že zavedení daně z odpadu by bylo možné a vhodné v případě České republiky. Dle dat Českého statistického úřadu sice za poslední desetiletí produkce podnikového odpadu klesla přibližně o 5 miliard tun, ale obecná produkce odpadu na obyvatele se zvýšila o téměř 50 kg/obyv. Zavedení daně by tedy mohlo přispět k opačnému vývoji toho trendu. [5]

Tabulka č. 4: Možné daňové výnosy daně z odpadů dle druhu odpadu, v tis. Kč

	NO, tis. tun	Daň z odpadu - NO	OO, tis. tun	Daň z odpadu - OO	Celkem, tis. tun	Daň z odpadu - celkem
Celkem	1 503	3 305 509	22 074	1 677 616	23 576	4 983 125
z podniků	1 490	3 277 900	18 429	1 400 570	19 919	4 678 467
z toho:						
podobný komunálnímu	2	3 839	977	74 250	979	78 089
zemědělství, lesnictví, apod.	6	12 731	208	15 789	214	28 521
těžba a dobývání	12	26 459	155	11 811	167	38 270
zpracovatelský průmysl	676	1 487 233	4 104	311 903	4 780	1 799 136
výroba a rozvod elektriny a plynu	36	79 453	1 070	81 339	1 106	160 792
činnosti související s odpadními vodami, stavebnictví	467	1 027 422	1 736	131 932	2 203	1 159 354
doprava a skladování	203	447 405	8 571	651 361	8 774	1 098 766
z obcí	13	27 612	3 645	277 046	3 658	304 658
z toho:						
komunální	5	9 966	3 353	254 854	3 358	264 820

Zdroj: vlastní zpracování, 2013, dle [5]

Velice zajímavou daní z pohledu ekologie je daň z emisí. Toto velice diskutované téma vyřešilo daní již několik států EU jako např. Itálie, Dánsko či Velká Británie. Již v roce

2007 výrobci aut volali po zavedení takovéto daně plošně. Jejich motivem bohužel nebyla na prvním místě ochrana životního prostředí, ale odbyt jejich zboží. Důvodem byly obavy o odbyt ekologičtějších aut, která vypouštějí do ovzduší méně než 120 g CO₂ na kilometr. V širším pohledu na věc tedy šlo o ekologické zájmy, zavedení daně z emisí by donutilo majitele silnějších a tedy ekologicky nešetrných aut přejít k „zdravější“ variantě. Například sazba daně z emisí (vehicle tax) je ve Velké Británii stanovena dle obsahu motoru, podobně jako silniční daň u nás, nebo dle používaného typu paliva a vyprodukovaného množství emisí. V Tabulce č. 5 jsou uvedeny sazby platné k 1.4.2013 pro automobily používající k pohonu benzín a naftu. [14]

Tabulka č. 5: Sazby daně z emisí v GPB

Skupina	Emise CO ₂ (g/km)	Roční sazba	Pololetní sazba
A	do 100	0	-
B	101-110	0	-
C	111-120	0	-
D	121-130	0	-
E	131-140	125	68,75
F	141-150	140	77,-
G	151-165	175	96,25
H	166-175	285	-
I	176-185	335	-
J	186-200	475	-
K	201-225	620	-
L	226-255	840	-
M	nad 255	1.065	-

Zdroj: vlastní zpracování, 2013, dle [14]

Dle mého názoru by bylo efektivnější zavést tuto daň do české legislativy namísto daně silniční, která nebere v úvahu vypouštěné emise CO₂, příp. doplnit silniční daň o složku zohledňující tyto emise. Jistou komplikací by ovšem zřejmě bylo „zdražení výběru daně“, protože by se administrativně relativně nenáročná daň stala komplikovanější a náklady na výběr a správu této daně by vzrostly. Zavedení této daně na automobily nejen používané k podnikání, ale i soukromé, by samozřejmě znamenalo další zatížení rozpočtů domácností. Efektivita daně při jejím zavedení na všechny automobily, by ale mělo být efektivnější a mělo by dojít k vyšší míře nákupu nových ekologicky šetrných aut.

V České republice je jistě mnoho prostoru pro zlepšení v oblasti ekologického zdanění. Uhlíková daň, kterou chystá vláda zavést od roku 2014, přinese dle předběžných odhadů odborníků do státního rozpočtu téměř 1500 Kč za tunu uhlí. Přestože určitá úroveň plánování v této oblasti probíhá, bylo by jistě vhodné inspirovat se od států s propracovanější environmentální politikou, jako jsou Švédsko či Dánsko. Dalším státem majícím zajímavé ekologicky zaměřené daně je Velká Británie. Zde jsou uvedeny 2 daně, které by bylo možné implementovat do české legislativy a to daň z odpadů a daň z emisí CO₂. Daň z odpadů by mohla přinést do rozpočtu České republiky až 5 miliard korun, při výpočtu dle dat produkce odpadu roku 2011. Daň z emisí CO₂ by přinesla do české legislativy zohlednění produkce těchto emisí z automobilů namísto daně silniční, která se řídí pouze obsahem motoru, příp. počtem náprav a hmotností u nákladních automobilů. Problémem by bylo další zatížení rozpočtů domácností při zavedení této daně i na soukromě používané automobily, které by mohlo vyvolat protesty občanů.

Závěr

Cílem této práce bylo charakterizovat ekologické zdanění v České republice a provést predikci jeho budoucího vývoje, příp. uvést doporučení pro budoucí vývoj. Další důležitou částí práce bylo provést šetření mezi podnikateli o jejich názoru na ekologické zdanění a obecném povědomí o této problematice v České republice.

Při pohledu na ekologickou daňovou reformu z hlediska jejích principů, došlo k nedodržení hned základního principu výnosové neutrality. Došlo sice ke snížení sociálního pojištění na 6,5 %, dále k postupnému snižování daně z příjmů právnických osob a zavedení rovné daně z příjmů fyzických osob, ovšem tato opatření se nedotýkají všech občanů, tedy byl tento princip dodržen jen u určité skupiny poplatníků. Hlavní skupinou, které se toto porušení principu týká, jsou státní pojištěnci, tedy osoby, za které platí sociální pojištění stát, např. důchodci či studenti. Problémem je skutečnost, že zdražení komodit zdaňovaných ekologickou daní jejich rozpočty zatížilo, ovšem nedošlo k již zmiňované úlevě na příjmech na sociálním pojištění.

EDR je v současnosti ve druhé fázi svého vývoje, tedy je zde stále prostor pro jistá vylepšení tohoto nástroje. Vzhledem k faktu, že ekologické daně jsou v české legislativě ty nejmladší, není chybou snaha poučit se o této problematice od států s již zavedeným zdaněním těchto komodit. Takovými státy jsou například Švédsko nebo Finsko, kde jsou tyto daně již tradiční záležitostí. Jak bylo uvedeno v předchozí kapitole, aplikace daně z pesticidů či daně z odpadu by mohla vést ke zlepšení životního prostředí a také by přinesla další příjmy do státního rozpočtu. Zavedení daně z odpadů podle daně uvalené na toto ve Velké Británii by státnímu rozpočtu mohla přinést až 5 miliard korun ročně.

Dílním cílem práce bylo provést dotazníkové šetření mezi podnikateli o problematice ekologických daní. Na dotazník odpovědělo 31 podniků a výsledek šetření nebyl příliš uspokojivý z hlediska znalostí podnikatelů o environmentální politice státu. Z šetření vyplynulo, že povědomí českých podnikatelů o ekologických daních je malé a stát špatně splňuje své informační povinnosti. O existenci ekologických daní věděly téměř ¾ respondentů, ovšem tuto informaci od státu získalo necelých 20 % dotázaných podnikatelů. Nejčastějším dopadem zavedení těchto daní na podniky byl růst výrobních

nákladů, který se projevil u téměř poloviny respondentů. Očekávaný vývoj ekologického zdanění dle podnikatelů se bude ubírat směrem zvyšování sazeb ekologických daní nebo jejich počtu. Téměř polovina dotázaných se domnívá, že ekologická daňová reforma nepovzbudí podnikatelskou sféru k modernizaci výrobní základny.

Druhým dílčím cílem bylo provést srovnání daní environmentálního charakteru v České republice s některými státy EU. V úvodu této kapitoly byly představeny státy s nejstarší historií ekologického zdanění. Dále byla provedena analýza vybraných daní ve Velké Británii, Maďarsku a Estonsku. Ve Velké Británii je zavedeno několik daní na bázi ochrany přírody, ovšem další plošné zavádění těchto opatření na úrovni EU odmítá.

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Sazby daně ze zemního plynu	17
Tabulka č. 2: Vývoj sazby daně z příjmů právnických osob.....	24
Tabulka č. 3: Sazby daně z odpadu za 1 tunu odpadu.....	41
Tabulka č. 4: Možné daňové výnosy daně z odpadů dle druhu odpadu, v tis. Kč	41
Tabulka č. 5: Sazby daně z emisí v GPB	42

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Negativní externalita.....	10
Obrázek č. 2: Environmentální Kuznětsova křivka.....	12
Obrázek č. 3: Ekologická daňová reforma v České republice	21
Obrázek č. 4: Počet zaměstnanců	31
Obrázek č. 5: Zdroje využívané k podnikání	32
Obrázek č. 6: Povědomí o ekologickém zdanění v České republice.....	33
Obrázek č. 7: Zdroje informací o ekologických daních	34
Obrázek č. 8: Ekologické daně týkající se podniku	35
Obrázek č. 9: Vliv zavedení ekologických daní na podnik.....	36
Obrázek č. 10: Názor podnikatelů na budoucí vývoj ekologických daní v ČR	36
Obrázek č. 11: Názor podnikatelů na důvod zavedení ekologických daní	37
Obrázek č. 12: Vliv zavedení ekologických daní na modernizaci výrobní základny	38

Seznam použitých zkratek

EDR	ekologická daňová reforma
EU	Evropská unie
Směrnice	Směrnice 2003/96/ES
Úmluva	Rámcová úmluva OSN o změně klimatu
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
ČR	Česká republika
Sb.	sbírky
OSN	Organizace spojených národů
CO₂	oxid uhličitý
CH₄	methan
N₂O	oxid dusný
HFCs;	částečně fluorované uhlovodíky
PFCs	zcela fluorované uhlovodíky
SF₆	fluorid sírový
t	tuna
LPG	zkapalněný ropný plyn
MWh	megawatthodina
kWh	kilowatthodina
GJ	gigajouly
příp.	případně
tzv.	tak zvaný
tzn.	to znamená
písm.	písmeno
DP	daňová povinnost
SD	sazba daně
ZD	základ daně
ES	Evropské společenství
EUR	euro
HUF	maďarský forint
CZK	česká koruna
SEK	švédská koruna
ČNB	Česká národní banka
GPB	britská libra
cca	circa
mld.	miliarda
mil.	milion
č.	číslo
DPH	daň z přidané hodnoty

Seznam zdrojů

- [1] Balticeexport. *Estonian tax system*. [online] 2012, [cit. 21.4.2013] Dostupné z: <http://balticeexport.com/?article=igaunijas-nodoklu-sistema>
- [2] BusinessInfo.cz. *Ekologické daně*. [online] 2010, [cit. 16.9.2012] Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/ekologicke-dane-3532.html>
- [3] BusinessInfo.cz. *Velká Británie: Finanční a daňový sektor*. [online] 2013 [cit. 19.4.2013] Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/velka-britanie-financni-a-danovy-sektor-19074.html#sec5>
- [4] Carbon tax center. *Where carbon is taxed*. [online] 2013, [cit. 1.4.2013] dostupné z: <http://www.carbontax.org/progress/where-carbon-is-taxed/>
- [5] Český statistický úřad. [online] Praha: Český statistický úřad. 2012 [cit. 27.4.2013] Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/p/2001-12>
- [6] E15. *Uhlíková daň postavená na hlavu*. [online] 2012, [cit. 13.11.2012] číslo 1114, ISSN: 1803-4543. Dostupné z: <http://nazory.euro.e15.cz/komentare/jiri-hanzlicek-uhlikova-dan-postavena-na-hlavu-761645>
- [7] Economic instruments in environmental policy. *Economic Instruments - Charges and taxes Carbon and Energy Taxes (Finland)*. [online] 2012, [cit. 31.3.2013] Dostupné z: <http://www.economicinstruments.com/index.php/climate-change/article/119->
- [8] EKINS, Paul. SPECK, Stefan. *Environmental Tax Reform*. New York: Oxford University Press Inc., 2011, 368 s., ISBN 978-0-19-958450-5
- [9] Environment.fi. *Environmentally related energy taxation in Finland (2012)* [online] 2012, [cit. 31.3.2013] Dostupné z: <http://www.environment.fi/default.asp?contentid=147208&lan=en>
- [10] European commission. *Taxation and customs union*. [online] 2013 [cit. 4.4.2013] Dostupné z: http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/excise_duties/energy_products/legislation/index_en.htm
- [11] Eurostat. *Environmental taxes*. [online] 2012, [cit. 21.4.2013] Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Environmental_taxes
- [12] Evropská unie. *Historie Evropské unie*. [online] 2012, [cit. 26.10.2012] Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/eu-history/index_cs.htm
- [13] Evropská unie. *Mechanismus směnných kurzů (ERM II) mezi eurem a zúčastněnými národními měnami*. [online] 2011, [cit. 1.4.2013], Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/economic_and_monetary_affairs/institutional_and_economic_framework/125082_cs.htm
- [14] Gov.uk. *Vehicle tax rate tables*. [online] 2012, [cit. 27.4.2013] Dostupné z: <https://www.gov.uk/vehicle-tax-rate-tables>
- [15] HRUŠKA, Zdeněk. DVOŘÁKOVÁ Lilia Teoretické a praktické aspekty ekologického zdanění v podmínkách České republiky. *Ekonomie a management, E+M*. 2013, 1, 18-32, ISSN 1212-3609
- [16] Hungarian Central Statistical Office. *Environmental taxes in Hungary – Final report*. [online] 2011, [cit. 21.4.2013] Dostupné z: http://circa.europa.eu/Public/irc/dsis/pip/library?l=/environmental_expenditur/count_ry_studies/projects_awarded_2009/09_hu_254_taxpdf/_EN_1.0_&a=d

- [17] iDnes.cz. *Kjótský protokol se prodlouží do roku 2020, ale bez Kanady a Japonska.* [online] 2012, [cit. 6.3.2013] Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/prodlouzeni-kjotsky-protokol-o-snizovani-emisi-do-roku-2020-pau-zahranicni.aspx?c=A121208_174446_zahranicni_brm
- [18] International Herald Tribune. *Norway Increases Carbon Tax on Domestic Production.* [online] 2012, [cit. 1.4.2013] Dostupné z: <http://rendezvous.blogs.nytimes.com/2012/10/15/norway-increases-carbon-tax-on-domestic-production/>
- [19] JAMET, Stéphanie. *Towards Green Growth in Denmark: Improving Energy and Climate Change Policies. OECD Economics Department Working Papers.* No. 974, OECD Publishing. [online] 2012, [cit. 11.4.2013] Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1787/5k962hjpwwvj-en>
- [20] KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika.* 4. aktualizované vydání, ASPI, Praha, 2006, ISBN 80-86395-84-7
- [21] KUČERA Zdeněk. Podpoří ekologická daňová reforma rozvoj výroby energií z obnovitelných zdrojů? (I). *Alternativní energie.* [online] 2006, 1. [cit. 16.3.2013] Dostupné z: <http://www.tzb-info.cz/3119-podpori-ekologicka-danova-reforma-rozvoj-vyroby-energi-z-obnovitelnych-zdroju-i>
- [22] MANKIW, N. Gregory. *Zásady ekonomie.* 1. vydání. Praha: Grada, 1999, , Profesionál. 763 s. ISBN 978-80-7169-891-3
- [23] Ministerstvo životního prostředí. *Ekologická daňová reforma.* [online] 2012, [cit. 16.9.2012] Dostupné z: <http://www.mzp.cz/cz/edr>
- [24] Ministerstvo životního prostředí. *Environmentální politika a nástroje.* [online] 2012, [cit. 26.10.2012] Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/environmentalni_politika_nastroje
- [25] Ministerstvo životního prostředí. *Kjótský protokol k Rámcové úmluvě OSN o změně klimatu.* [online] 2012, [cit. 13.4.2013] Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/kjotsky_protokol
- [26] Ministerstvo životního prostředí. *Principy a harmonogram EDR.* [online] 2012, [cit. 18.9.2012] Dostupné z: <http://www.mzp.cz/>
- [27] NERUDOVÁ, Danuše; *Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie.* 2. vydání. Praha: ASPI, 2008, 260 s., ISBN 978-80-7357-386-7
- [28] Neviditelný pes. *Nová uhlíková daň.* [online] 2012, [cit. 13.11.2012] Dostupné z: http://neviditelnypes.lidovky.cz/ekonomika-nova-uhlikova-dan-dpz-p_ekonomika.asp?c=A120424_150211_p_ekonomika_wag
- [29] *Organisation for Economic Co-operation and Development.* [online] 2012, [cit. 12.9.2012] Dostupné z: <http://www2.oecd.org/ecoinst/queries/index.htm>
- [30] Příroda.cz. *Odborný výkladový slovník.* [online]. 2012, ISSN 1801-2787 [cit. 8.9.2012] Dostupné z: <http://www.priroda.cz/slovník.php?detail=962/>
- [31] PALÁN, Josef. *Uhlíková daň (daň z emisí CO₂) v členských státech EU.* studie č. 2095, Parlamentní institut, [online] 2010, [cit. 11.4.2013] Dostupné z: www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=66136
- [32] PAVLÁSEK, Vlastimil. HEJDUKOVÁ, Pavlína. *Veřejné finance a daně v České republice.* 2011, 182 s., ISBN 978-80-7211-395-8
- [33] PRAVEC, Josef. *Za uhlí o polovinu více.* [online elektronický časopis] *Ekonom,* 2012, ISSN 1213 – 7693, placená část [cit. 12.11.2012] Dostupné z: <http://ekonom.ihned.cz/c1-54582960-za-uhli-o-polovinu-vice>

- [34] Reuters. *Norway doubles carbon tax on big oil, more cash to forests*. [online] 2012, [cit. 1.4.2013], Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/2012/10/08/norway-budget-environment-idUSL6E8L851N20121008>
- [35] Směrnice 2004/74/ES ze dne 29. dubna 2004
- [36] Směrnice 2004/75/ES ze dne 29. dubna 2004
- [37] Směrnice 2003/96/ES ze dne 27. října 2003
- [38] STARÝ, Marek. aj. *Dějiny daní a poplatků*. Praha: Havlíček Brain Team, 2009, 220 s., ISBN 978-80-87109-15-1
- [39] SVÁTKOVÁ, Slavomíra. *Spotřební a ekologické daně v České republice*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, 100 s., ISBN 978-80-7357-443-7
- [40] ŠIROKÝ, Jan. aj. *Daňové teorie s praktickou aplikací*. Praha: C. H. Beck, 2008, 302 s., ISBN 978-80-7400-005-8
- [41] The Organisation for Economic Co-operation and Development. *Revenue Statistics - Comparative tables*. [online] 2013, [cit. 21.4.2013] Dostupné z: <http://stats.oecd.org/Index.aspx?QueryId=21699>
- [42] účetníkavarna.cz. *Vývoj sazby daně z příjmů právnických osob*. [online] 2012, [cit. 9.3.2013] Dostupné z: <http://www.ucetnikavarna.cz/uzitecne-tabulky/vyvoj-sazby-dane-z-prijmu-pravnickych-osob/>
- [43] United nations framework convention on climate change. *Kyoto protocol*. [online] 2012, [cit. 6.3.2013] Dostupné z: http://unfccc.int/kyoto_protocol/items/2830.php
- [44] United nations framework convention on climate change. *FCCC/INFORMAL/84 GE.05-62220 (E) 200705*. [online], 2013, [cit. 12.4.2013] Dostupné z: <http://unfccc.int/resource/docs/convkp/conveng.pdf>
- [45] Web of knowledge. *Europe's experience with carbonenergy taxation*. [online] 2012, [cit. 10.1.2013] Dostupné z: webofknowledge.com
- [46] YANDLE Bruce. BHATTARAI Madhusudan. VIJAYARAGHAVAN Maja. *Environmental Kuznets Curves: A Review of Findings, Methods, and Policy Implications*. [online] 2004, [cit. 21.4.2013]. Dostupný z [www: http://www.perc.org/pdf/rs02_1a.pdf](http://www.perc.org/pdf/rs02_1a.pdf)
- [47] Zákon č. 17/1992 Sb. o životním prostředí
- [48] Zákon č. 261/2007 Sb. ze dne 19. září 2007, o stabilizaci veřejných rozpočtů

Abstrakt

ŠALOUNOVÁ, Aneta. *Ekologické daně jako nástroj environmentální politiky státu*. Bakalářská práce. Plzeň: Fakulta ekonomická Západočeské univerzity v Plzni, 51 s., 2013

Klíčová slova: ekologická daň, ekologická daňová reforma, životní prostředí, Evropská unie

Předložená práce se zabývá ekologickými daněmi sloužícími jako nástroj environmentální politiky státu. Cílem práce je provést analýzu environmentálního zdanění v České republice a Evropské unii a dále predikci vývoje ekologického zdanění v České republice. V první části práce jsou definovány pojmy ekologického zdanění a obecné pojmy související s Evropskou unií. Následuje charakteristika ekologických daní v České republice a ekologické daňové reformy České republiky. Další část se zabývá environmentálním zdaněním v zemích Evropské unie. Praktickou část práce představuje dotazníkové šetření provedené mezi podnikateli o jejich povědomí o ekologických daních v České republice. V poslední části je provedena predikce budoucího vývoje environmentálních daní v České republice, které by mohly napomoci ochraně životního prostředí.

Abstract

ŠALOUNOVÁ, Aneta. *The environmental taxes as an instrument of state environmental policy*. Bachelor thesis. Pilsen: Faculty of Economics University of West Bohemia in Pilsen, 51 p., 2013

Keywords: environmental tax, ecological tax reform, the environment, the European Union

This thesis is devoted to ecological taxes that comprise an instrument of an environmental politics of states. Aim of this thesis is to analyse an environmental taxation in the Czech Republic and in the European Union and to predict the evolution of an environmental taxation in the Czech Republic. First part of the thesis defines terms of ecological taxation and general terms related to the European Union. After this there is a characteristic of ecological taxes in the Czech Republic and ecological tax reforms in the Czech Republic. Next part deals with the environmental taxation of the European Union members. The practical part of the thesis introduces questionnaire survey held among businessmen related to their knowledge of ecological taxes in the Czech Republic. Last part of the thesis makes prediction of the future development of the environmental taxes in the Czech Republic that could help in the environmental protection.